

USTAWA

z dnia 18 lipca 1974 r.

o amnestii.

Sejm Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, mając na względzie

- pomyślną realizację programu socjalistycznych przemian naszego społeczeństwa oraz rozwoju społeczno-gospodarczego kraju,
- stały wzrost dyscypliny społecznej oraz polepszenie stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego, przy jednoczesnym podnoszeniu się poziomu świadomości i kultury prawnej obywateli Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej,

— warunki sprzyjające szybszemu powrotowi do normalnego życia i podjęcia społecznie użytecznej pracy przez osoby, które pomimo naruszenia prawa roszą nadzieję na przestrzeganie w przyszłości zasad porządku prawnego

i biorąc pod uwagę doniosłość jubileuszu XXX-lecia Polski Ludowej stanowi, co następuje:

Art. 1. 1. W sprawach o przestępstwa oraz o przestępstwa skarbowe popełnione przed dniem 15 czerwca 1974 r. daruje się:

- 1) karę pozbawienia wolności orzeczoną w rozmiarze do lat 2;
- 2) karę pozbawienia wolności orzeczoną w rozmiarze do lat 3:
 - a) kobietom, które do dnia wejścia w życie ustawy sprawowały nad dzieckiem w wieku do lat 16 pieczę, do której zobowiązani są rodzice,
 - b) osobom, które do dnia wejścia w życie ustawy ukończyły: kobiety — 50 lat, mężczyźni — 60 lat,
 - c) osobom, które w chwili popełnienia przestępstwa nie ukończyły 18 lat;
- 3) karę ograniczenia wolności oraz wykonywaną za nią karę zastępczą;
- 4) karę grzywny w rozmiarze do 1.000 złotych orzeczoną jako kara samoistna;
- 5) karę aresztu wojskowego.

2. W razie darowania kary zasadniczej daruje się kary dodatkowe pozbawienia praw publicznych oraz nie wykonane kary dodatkowe podania wyroku do publicznej wiadomości w szczególny sposób.

3. Podlegają wykonaniu prawomocne orzeczenia o pozbawieniu praw rodzicielskich lub opiekuńczych, zakazie zajmowania określonych stanowisk, wykonywania określonego zawodu lub prowadzenia określonej działalności, zakazie prowadzenia pojazdów mechanicznych, konfiskacie mienia, przepadku rzeczy, degradacji, obniżeniu stopnia wojskowego, nadzorze ochronnym, umieszczeniu w ośrodku przystosowania społecznego, obowiązku wykonywania pracy zarobkowej, w tym, także wymienionym w art. 34 § 3 Kodeksu karnego, jak również o nawiazce, powództwie cywilnym i zasądzeniu z urzędu odszkodowania.

4. Przepisy ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy darowanie kary nie następuje z powodu jej wykonania.

Art. 2. 1. Postępowanie umarza się w sprawach o popełnione przed dniem 15 czerwca 1974 r.:

- 1) przestępstwa i przestępstwa skarbowe zagrożone karą pozbawienia wolności do lat 2, karą ograniczenia wolności lub karą grzywny albo karą pozbawienia wolności do lat 2 i karą grzywny lub karą łagodniejszą;
- 2) przestępstwa i przestępstwa skarbowe zagrożone karą pozbawienia wolności do lat 3 lub karą grzywny albo obiema tymi karami łącznie, popełnione przez:
 - a) kobiety, które do dnia wejścia w życie ustawy sprawowały nad dzieckiem w wieku do lat 16 pieczę, do której są obowiązani rodzice,
 - b) osoby, które do dnia wejścia w życie ustawy ukończyły: kobiety — 50 lat, mężczyźni — 60 lat,
 - c) osoby, które w chwili popełnienia przestępstwa nie ukończyły 18 lat;
- 3) przestępstwa i przestępstwa skarbowe, jeżeli z okoliczności sprawy wynika, że należałoby za nie orzec karę, która uległaby darowaniu.

2. W razie umorzenia postępowania:

- 1) orzeka się przepadek narzędzi przestępstwa oraz przedmiotów, których posiadanie jest zakazane lub wymaga zezwolenia;
- 2) można orzec — jeżeli przepis szczególny tak stanowi — przepadek innych przedmiotów określonych w art. 48 Kodeksu karnego, w przepisach szczególnych oraz w art. 16 § 1 ustawy karnej skarbowej.

3. Umarzając postępowanie w sprawie o przestępstwo ścigane z oskarżenia prywatnego zwraca się oskarżycielowi prywatnemu wpłaconą przez niego zryczałtowaną równowartość kosztów postępowania, chyba że w sprawie zapadł już wyrok, chociażby nieprawomocny.

Art. 3. W sprawach o przestępstwa oraz o przestępstwa skarbowe popełnione przed dniem 15 czerwca 1974 r., w których orzeczono karę surowszą niż określona w art. 1 ust. 1:

- 1) łagodzi się o połowę karę pozbawienia wolności orzeczoną w rozmiarze powyżej lat 2 do lat 3;
- 2) łagodzi się o połowę karę pozbawienia wolności orzeczoną w rozmiarze powyżej lat 3 do lat 5, jeżeli orzeczona była za przestępstwo nieumyślne; nie dotyczy to kary pozbawienia wolności orzeczonej za przestępstwo nieumyślne spowodowania śmierci określone w art. 152 Kodeksu karnego;
- 3) łagodzi się o połowę karę pozbawienia wolności orzeczoną w rozmiarze powyżej lat 3 do lat 5:
 - a) kobietom, które do dnia wejścia w życie ustawy sprawowały nad dzieckiem w wieku do lat 16 pieczę, do której są obowiązani rodzice,
 - b) osobom, które do dnia wejścia w życie ustawy ukończyły: kobiety — 50 lat, mężczyźni — 60 lat,
 - c) osobom, które w chwili popełnienia przestępstwa nie ukończyły 18 lat;
- 4) w innych wypadkach niż określone w pkt 1—3 karę pozbawienia wolności orzeczoną w rozmiarze do lat 15 łagodzi się o $\frac{1}{3}$.

Art. 4. Amnestii nie stosuje się:

- 1) do zbrodni określonej w art. 1 pkt 1 dekretu z dnia 31 sierpnia 1944 r. o wymiarze kary dla faszystowsko-hitlerowskich zbrodniarzy winnych zabójstw i znęcania się nad ludnością cywilną i jeńcami oraz dla zdrajców Narodu Polskiego (Dz. U. z 1946 r. Nr 69, poz. 377 z późniejszymi zmianami) oraz do innych zbrodni wojennych i zbrodni przeciwko ludzkości;
- 2) do zbrodni określonych w art. 122, 124, 127 i 131 Kodeksu karnego, do przestępstw określonych w art. 128 § 1 w związku z art. 122, 124 i 127 Kodeksu karnego oraz do przestępstw określonych w art. 129 w związku z tymi przepisami;
- 3) do zbrodni zabójstwa określonej w art. 148 § 1 Kodeksu karnego;

- 4) do zbrodni określonych w art. 134 Kodeksu karnego oraz w art. 201 i 202 § 2 tego kodeksu, jeżeli zagarnięto mienie wielkiej wartości, jak również do osób organizujących lub kierujących wykonaniem przez inne osoby przestępstwa polegającego na zagarnięciu mienia społecznego w porozumieniu z innymi osobami, bez względu na wysokość wyrządzonej szkody;
- 5) do zbrodni określonych w art. 135 Kodeksu karnego oraz do przestępstw dewizowych i przestępstw w zakresie ceł i obrotu towarowego z zagranicą, za które orzeczono karę nie podlegającą darowaniu na podstawie art. 1 ust. 1 albo jeżeli z okoliczności sprawy, w szczególności ze względu na wartość przedmiotu przestępstwa lub wysokość uszczuplonego ciała wynika, że należałoby za nie taką karę orzec;
- 6) do przestępstw łapownictwa i płatnej protekcji określonych w art. 239, 240 i 241 § 1, 3 i 4 Kodeksu karnego, w art. 242 w związku z tymi przepisami oraz w art. 244 Kodeksu karnego, za które orzeczono karę pozbawienia wolności w rozmiarze powyżej 1 roku bez warunkowego zawieszenia jej wykonania, albo jeżeli z okoliczności sprawy wynika, że należałoby za nie taką karę orzec;
- 7) do przestępstw określonych w art. 136 i 323 § 2 Kodeksu karnego popełnionych w stanie nietrzeźwości oraz do przestępstwa określonego w art. 145 § 2 tego kodeksu popełnionego przez osobę prowadzącą w stanie nietrzeźwości pojazd mechaniczny, jeżeli w wyniku tych przestępstw nastąpiła śmierć człowieka;
- 8) do zbrodni sprowadzenia pożaru określonej w art. 138 § 1 Kodeksu karnego;
- 9) do przestępstw zgwałcenia określonych w art. 168 Kodeksu karnego;
- 10) do przestępstw rozboju i wymuszenia rozbójniczego określonych w art. 210 i 211 Kodeksu karnego;
- 11) do przestępstw powrotnych popełnionych w warunkach określonych w art. 60 Kodeksu karnego, za które orzeczono karę pozbawienia wolności w rozmiarze powyżej 1 roku albo jeżeli z okoliczności sprawy wynika, że należałoby za nie taką karę orzec. Wyłączenie to nie dotyczy sprawców, którzy w chwili popełnienia ostatniego przestępstwa nie ukończyli 18 lat;
- 12) do przestępstw o charakterze chuligańskim, chyba że sprawca w chwili popełnienia czynu nie ukończył 18 lat, a orzeczona kara pozbawienia wolności lub ograniczenia wolności nie przekracza 6 miesięcy, lub z okoliczności sprawy wynika, że należałoby takie kary orzec.

Art. 5. 1. Przepisów art. 1—3 nie stosuje się do przestępstw popełnionych przed dniem 15 czerwca 1974 r., jeżeli sprawcy ich nie byli w dniu wejścia w życie ustawy znani organom powołanym do ścigania przestępstw.

2. Przepis ust. 1 nie ma zastosowania, jeżeli sprawca przestępstwa, o którym mowa w tym przepisie, zgłosił się przed dniem 15 czerwca 1975 r. do organu powołanego do ścigania przestępstw i ujawni istotne okoliczności czynu

oraz osoby, które z nim współdziałały w popełnieniu tego przestępstwa.

3. W wypadku, o którym mowa w ust. 2, stosując odpowiednio przepisy ustawy:

- 1) umarza się postępowanie karne, jeżeli przestępstwo zagrożone jest karą pozbawienia wolności do lat 5, karą pozbawienia wolności do lat 5 i karą grzywny lub karą łagodniejszą;
- 2) umarza się postępowanie karne, jeżeli z okoliczności sprawy wynika, że za przestępstwo należałoby orzec karę pozbawienia wolności nie przekraczającą 5 lat;
- 3) w razie orzeczenia kary pozbawienia wolności w rozmiarze powyżej lat 5 do lat 15:
 - a) łagodzi się o połowę karę pozbawienia wolności oraz karę grzywny, jeżeli została obok niej orzeczona,
 - b) w szczególnie uzasadnionych wypadkach sąd wniosek prokuratora może nawet sprawcy karę darować; przepis ust. 4 ma wówczas odpowiednie zastosowanie;
- 4) nie stosuje się kary śmierci.

4. W razie umorzenia postępowania:

- 1) orzeka się przepadek narzędzi przestępstwa oraz przedmiotów, których posiadanie jest zakazane lub wymaga zezwolenia,
- 2) można orzec — jeżeli przepis szczególny tak stanowi — przepadek innych przedmiotów określonych w art. 48 Kodeksu karnego, w przepisach szczególnych oraz w art. 16 § 1 ustawy karnej skarbowej.

5. Przepisy ust. 3 i 4 stosuje się również do popełnionych przed dniem 15 czerwca 1974 r. przestępstw, które w myśl art. 4 pkt 2—12 nie podlegają amnestii, a także do przestępstw trwałych, jeżeli sprawca zgłosił się przed dniem 15 czerwca 1975 r. do organu powołanego do ścigania przestępstw i ujawni istotne okoliczności czynu oraz osoby, które z nim współdziałały w popełnieniu tego przestępstwa.

6. W wypadkach określonych w ust. 3 i 5 w postępowaniu przygotowawczym nie stosuje się tymczasowego aresztowania.

Art. 6. 1. W sprawach o wykroczenia i o wykroczenia skarbowe popełnione przed dniem 15 czerwca 1974 r. postępowanie umarza się; kary w całości lub w części nie wykonane oraz nie ściągnięte koszty postępowania daruje się; darowanie nie dotyczy jednak kar grzywny i kar pieniężnych orzeczonych w rozmiarze powyżej 1.000 złotych jako kary samoistne, ani kar grzywny, bez względu na ich wysokość, orzeczonych obok kary aresztu.

2. Prawomocne orzeczenia o nawiązce, o obowiązku wykonywania pracy zarobkowej wymienionym w art. 21 § 3 Kodeksu wykroczeń, o obowiązku zapłaty równowartości wyrządzonej szkody lub równowartości będącego przedmiotem wykroczenia, o obowiązku przywrócenia do stanu poprzedniego, o zakazie prowadzenia pojazdów

mechanicznych oraz o przypadku rzeczy podlegają wykonaniu.

3. W razie umorzenia postępowania:

- 1) orzeka się przypadek narzędzi wykroczenia oraz przedmiotów, których posiadanie jest zakazane lub wymaga zezwolenia;
- 2) można orzec — jeżeli przepis szczególny tak stanowi — przypadek innych przedmiotów określonych w art. 30 Kodeksu wykroczeń, w przepisach szczególnych oraz w art. 16 § 1 w związku z art. 36 ustawy karnej skarbowej.

4. Przepisów ust. 1—3 nie stosuje się do wykroczeń popełnionych przed dniem 15 czerwca 1974 r., jeżeli sprawcy ich nie byli w dniu wejścia w życie ustawy znani organom powołanym do ścigania, chyba że sprawca wykroczenia zgłosił się przed dniem 15 czerwca 1975 r. do organu powołanego do ścigania i ujawnił istotne okoliczności czynu oraz osoby, które z nim współdziałały w popełnieniu tego wykroczenia.

Art. 7. 1. Organ stosujący amnestię może zobowiązać osobę, wobec której orzeka darowanie kary lub umorzenie postępowania, do podjęcia — w wyznaczonym terminie, nie dłuższym niż 3 miesiące od daty zastosowania amnestii — stałej pracy zarobkowej.

2. Przepis ust. 1 stosuje się również do osób, które w wyniku złagodzenia kary podlegają zwolnieniu z zakładu karnego lub aresztu śledczego.

Art. 8. 1. W razie zbiegu przestępstw podlegających amnestii stosuje się amnestię do każdego ze zbiegających się przestępstw. W razie zbiegu przestępstwa podlegającego amnestii z przestępstwem nie podlegającym amnestii stosuje się amnestię do przestępstwa podlegającego amnestii.

2. Po zastosowaniu amnestii w miarę potrzeby orzeka się karę łączną na ogólnych zasadach.

Art. 9. 1. Do kar już złagodzonych w drodze amnestii lub łaski stosuje się przepisy ustawy, biorąc za podstawę karę złagodzoną.

2. Jeżeli w drodze amnestii lub łaski złagodzone jedynie karę łączną, uważa się, że kary wymierzone za poszczególne zbiegające się przestępstwa zostały złagodzone do wysokości złagodzonej kary łącznej.

Art. 10. 1. Jeżeli sprawca przestępstwa lub przestępstwa skarbowego, który skorzystał z amnestii, popełni w ciągu 2 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy nowe umyślne przestępstwo, za które orzeczono karę pozbawienia wolności, poprzednio wydane orzeczenie o zastosowaniu amnestii ulega uchyleniu, kary darowane lub złagodzone podlegają wykonaniu w wysokości, w jakiej były uprzednio orzeczone, zaś postępowanie, które było umorzone, zostaje podjęte na nowo.

2. W szczególnie uzasadnionych wypadkach można odstąpić od zastosowania przepisu ust. 1.

3. W razie uchylania się od wykonania obowiązku pracy zarobkowej określonego w art. 1 ust. 3, w art. 6 ust. 2 i w art. 7, poprzednio wydane orzeczenie o zastosowaniu amnestii ulega uchyleniu stosownie do ust. 1, chyba że od daty uprawomocnienia się tego orzeczenia upłynął okres 2 lat.

4. Na poczet kary pozbawienia wolności zalicza się okres, przez który sprawca był już, do chwili zwolnienia go z aresztu śledczego lub zakładu karnego na podstawie amnestii, pozbawiony wolności w danej sprawie.

Art. 11. 1. Amnestię stosuje sąd właściwy do rozpoznania danej sprawy.

2. W postępowaniu przygotowawczym amnestię stosuje prokurator, jednakże sąd orzeka na wniosek prokuratora:

- 1) o umorzeniu postępowania na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 3 oraz art. 5 ust. 3 pkt 2;
- 2) o przypadku przedmiotów, o których mowa w art. 2 ust. 2 pkt 2 oraz w art. 5 ust. 4 pkt 2.

3. W sprawach o przestępstwa skarbowe należące do właściwości administracyjnych organów orzekających oraz w sprawach o wykroczenia skarbowe — amnestię stosuje ten organ.

4. W sprawach o wykroczenia amnestię stosuje kolegium do spraw wykroczeń, jednakże darowanie nie wykonanych grzywien nałożonych w drodze mandatu karnego nie wymaga wydania postanowienia.

5. W stosunku do osób odbywających karę pozbawienia wolności, karę aresztu wojskowego i karę aresztu, jeżeli nie zachodzi potrzeba orzeczenia kary łącznej — amnestię stosuje sąd wojewódzki, w którego okręgu skazany odbywa karę, a w zakresie właściwości sądów wojskowych — sąd wojskowy; sąd orzeka na posiedzeniu w składzie jednego sędziego.

Art. 12. 1. Orzeczenia w przedmiocie amnestii zapadają w formie postanowień, chyba że amnestię zastosowano w wyroku; w sprawach rozpoznawanych na rozprawie o darowaniu lub złagodzeniu kary orzeka się w wyroku.

2. Na postanowienie w przedmiocie amnestii służy zażalenie. W wypadkach, o których mowa w art. 11 ust. 5, zażalenie rozpoznaje sąd wojewódzki lub sąd wojskowy w składzie trzech sędziów.

Art. 13. 1. Oskarżony, podejrzany lub obwiniony, w stosunku do którego umorzono postępowanie na podstawie ustawy, może najdalej w ciągu 30 dni od daty doręczenia mu lub ogłoszenia postanowienia o umorzeniu postępowania złożyć organowi, który wydał postanowienie, wniosek o rozpoznanie sprawy.

2. W razie złożenia wniosku o rozpoznanie sprawy postępowanie toczy się w dalszym ciągu na zasadach ogólnych; jeżeli w wyniku tego postępowania oskarżony lub obwiniony został uznany za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu, to gdy czyn ten podlega amnestii, stosuje się amnestię.

3. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się w wypadku umorzenia postępowania na rozprawie po zamknięciu prze-
wođu sądowego.

Art. 14. 1. W wypadkach, o których mowa w art. 10, orzeka organ właściwy do rozpoznania sprawy, w której na podstawie amnestii darowano karę, a jeśli umorzono postępowanie, organ, który je umorzył.

2. Sąd orzeka na posiedzeniu, chociażby amnestię za-
stosowano w wyroku.

3. Na postanowienie służy zażalenie.

Art. 15. Postępowanie w sprawach amnestii prowadzi się zgodnie z przepisami obowiązującymi w postępowaniu przed organem, który je prowadzi, jeżeli przepis niniejszej ustawy inaczej nie stanowi.

Art. 16. 1. Przy zwalnianiu z zakładów karnych i aresztów śledczych na podstawie amnestii w pierwszej kolejności podlegają zwolnieniu:

1) odbywające karę pozbawienia wolności, karę aresztu wojskowego oraz karę aresztu:

a) kobiety, które do dnia wejścia w życie ustawy sprawowały nad dzieckiem w wieku do lat 16 pieczę, do której obowiązani są rodzice,

b) osoby, które do dnia wejścia w życie ustawy ukończyły: kobiety — 50 lat, mężczyźni — 60 lat,

c) osoby, które w chwili popełnienia przestępstwa nie ukończyły 18 lat,

2) osoby tymczasowo aresztowane.

2. Inne osoby niż wymienione w ust. 1 podlegają zwolnieniu w kolejności, którą określa organ stosujący amnestię stosownie do wysokości kary i warunków przystosowania do życia na wolności osoby zwalnianej, w każdym razie nie później niż do dnia 31 sierpnia 1974 r.

Art. 17. Ustawa wchodzi w życie z dniem 22 lipca 1974 r.

Przewodniczący Rady Państwa: *H. Jabłoński*
Sekretarz Rady Państwa: *L. Stasiak*